

XVI. Benedek pápánk katekézisei
a szerdai Általános kihallgatás alkalmával
2012. dec. 19.

Szuz Mária: az engedelmes hit mintaképe

Kedves Testvéreim!

Szûz Mária különleges helyet foglal el az ádventi történetben, mint aki páratlan módon várta Isten ígéreteinek beteljesedését, és az isteni akarat iránti feltétlen engedelmességgel hitébe és testébe fogadta Jézust, Isten Fiát. Ma az Angyali üdvözlés nagy misztériumából kiindulva veletek együtt szeretnék röviden elmélkedni Mária hitéről.

Khairé kekharitomene, ho Küriosz meta sou, 'Örvendj, kegyelemmel teljes, az Úr van teveled' (Lk 1,28). Lukács evangélista elbeszélésében Gábor foangyal e szavakkal köszöntötte Máriát. Első pillantásra a *khairé*, 'örvendj' kifejezés a görög kultúrkörben megszokott köszöntésnek tűnik, de ha a bibliai hagyomány ismeretében olvassuk, ez a szó sokkal mélyebb jelentést nyer. Ugyanez a kifejezés négy alkalommal fordul elő az Ószövetség görög fordításában, és mindig a Messiás eljövételének örömhírét mondja (v.ö. Szof 3,14; Jo 2,21; Zak 9,9; Siral 4,21). A Máriához szóló angyali köszöntés tehát felhívás az örömrre, arra a mélységes örömrre, amely a világot – az élet korlátozottsága, a szenvedés, a halál, a fogság, és az isteni jószágot elfedő rossz sötétsége miatt – betöltő szomorúság végét hirdeti. Evangélium, örömhír kezdetét jelző köszöntés.

De miért így kapja Mária a felhívást az örömrre? A válasz a köszöntés második felében hangzik el: *az Úr van teveled*. Most is a Ószövetséghez kell fordulnunk, ha helyesen akarjuk érteni e kifejezés tartalmát. Szofonias próféta könyvében találjuk ezt a kifejezést: „Örvendj, Sion leánya ... az Úr Izrael királya a körödben ... Az Úr, a te Istened a körödben hatalmas szabadító" (3,14–17). E szavakban kettős ígélet hangzik el Izrael, Sion leánya felé: Isten szabadítóként jön és lakóhelyet vesz népe körében, Sion leánya méhében. Az Angyal és Mária dialógusában éppen ez az ígélet valósul meg: Mária, aki azonos az Istentől eljegyzett néppel, valóban személy szerint Sion leánya; benne teljesedik Isten végso eljövételének várása, benne vesz magának lakóhelyet az élő Isten.

Az Angyal Máriát köszöntve „kegyelemmel teljes”-nek nevezi őt; a görög nyelvben a *kharisz* = kegyelem szónak ugyanaz a gyöke, mint az örömnél. Ebben a kifejezésben tovább világosodik Mária örömének forrása: az öröm a kegyelemből fakad, azaz az Istennel való közösségből, a Vele való életközösségből; abból fakad, hogy Mária a Szentléleknek teljesen Isten tevékenysége által megformált lakóhelye. Mária az a teremtmény, aki páratlanul kitért a kaput Teremtője előtt, fenntartások nélkül a kezére bízta magát. Teljesen az Úrral való kapcsolatból és kapcsolatban él; csupa figyelmes odahallgatás; serényen gyűjti össze Isten jeleit népe történelméből; beleszövődik az Isten ígéreteibe vetett hitbe és reménybe, amely ígéretek saját életének szövetét alkotják. És a hívő engedelmségben szabadon aláveti magát a hallott szónak és az isteni akaratnak.

Lukács evangélista Mária életének eseményeit finoman párhuzamba állítja Ábrahám életének eseményeivel. Ahogyan a nagy pátriárka a hívők atyja válaszolt Isten hívására – hogy költözzön ki szülőföldjéről, a biztonságból, és vándoroljon egy ismeretlen föld felé, amelyet még csak az isteni ígéletben birtokolt –; ugyanúgy Mária teljes bizalommal ráhagyatkozott a szóra, amit Isten hírnöke mond neki, és minden hívőnek anyja és példaképe lett.

De szeretnék hangsúlyozni egy másik jelentős szempontot is: a lélek kitárulása a hitben Isten előtt és az ő tevékenysége előtt magában foglalja a sötétség elemét is. Az ember Istennel való kapcsolata nem szünteti meg, nem helyezi hatályaon kívül a Teremtő és a teremtmény távolságát, ahogyan Pál Apostol mondja Isten Bölcsességének mélysége előtt: „*Milyen kifürkészhetetlenek az ő ítéletei és mily megközelíthetetlenek az ő utai!*” (Róm 11,33). De éppen, aki teljesen nyitott Isten előtt, mint Mária, az képes elfogadni az isteni akaratot, akkor is, ha titokzatos, akkor is, ha gyakran nem felel meg a saját elképzeléseinek, és kard, amely átjárja a lelket, ahogyan az agg Simeon mondta prófétaként Máriának, amikor Jézust bemutatták a templomban (Lk 2,35). Ábrahám hitének történetében ott van az öröm a fiú, Izsák ajándéka miatt, de a sötétség is, amikor föl kellett mennie a Moriya hegyére, hogy végrehajtsa egy képtelen cselekedetet: Isten azt kéri tőle, hogy áldozza föl neki a fiút, akit az imént

adott neki ajándékba. A hegyen az angyal parancsolja neki: „Ne nyújtsd ki kezedet a gyermek ellen, és ne tégy vele semmit! Most tudom, hogy féled Istent, és nem kímélted tőlem a fiadat, egyszülöttedet!” (*Ter 22,12.*) Ábrahám teljes bizalma az ígéreteihez hűséges Isten iránt akkor sem csökkent, amikor Isten szavának elfogadása titokzatos és nehéz, szinte lehetetlen. Ugyanígy Mária hitében átéli az Angyali Üdvözet örömét, de átmegy a Fiú megfeszítésének sötétségén is, hogy végül elérkezessen a feltámadás fényességére.

Nincs másként egyikünk hitének útján sem: átélünk ragyogó pillanatokot, de találkozunk olyan lépésekkel is, amelyekben Isten mintha távol volna, hallgatása ránehezedik a szívünkre, és akarata nem egyezik a miénkkel, azzal, amit mi szeretnénk. De minél inkább kitárulunk Isten előtt, befogadjuk a hit ajándékát, teljesen Istenbe vetjük bizalmunkat – mint Ábrahám és Mária –, jelenlétével annál inkább képessé tesz arra, hogy az élet minden helyzetét békességgel és az o szeretetébe és hűségébe vetett bizalommal éljük meg. Ez azonban azt jelenti, hogy ki kell lépnünk önmagunkból és a saját terveinkből, mert Isten Szava a fényforrás, amely vezérli gondolatainkat és tetteinket.

Szeretnék megállni még egy mozzanatnál, amely Jézus Szent Lukács által elbeszélte gyermekeségtörténetéből merül fel. Mária és József felviszik a gyermek Jézust Jeruzsálembe, a templomba, hogy bemutassák az Úrnak és neki szenteljék, ahogyan Mózes Törvénye ezt előírta: „Minden elsőszülött fiú az Úr szentje legyen” (v.ö. *Lk. 2,22–24*). A Szentcsalád e gesztusa még mélyebb értelmet nyer, ha annak ismeretében olvassuk, hogy a tizenkétéves Jézust háromnapos keresés után a templomban találták meg a tudósokkal beszélgetve. Mária és József aggodalommal teli szavaira: „Fiam, miért tetted ezt velünk? Íme, atyád és én aggódom kerestünk téged” Jézus titokzatosan válaszol: „Miért kerestetek? Nem tudtátok, hogy nekem Atyám dolgaiban kell lennem?” (*Lk 2,48–49.*) Azaz az Atya tulajdonában, az Atya házában, hiszen ő a Fiú. Máriának meg kellett újítania az Angyali Üdvözetkor mondott „igen”-jét; el kell fogadnia Jézus Atyjának elsőbbségét; képesnek kell lennie elengedni a Fiút, akit világra hozott, hogy teljesítse küldetését. És Máriának a hit engedelmességében Isten akaratára kimondott „igen”-je ismétlődik végig az életén, egészen a legnehezebb pillanatig, a kereszthalál pillanatáig.

Mindezek láttán kérdezhetjük: hogyan tudta végigjárni Mária ezt az utat Fia oldalán olyan szilárd hittel a sötétségben is; hogyhogy nem veszítette el bizalmát a cselekvő Istenben? Mária magatartásának, élete minden történése közben van egy alapvető vonása: az Angyali Üdvözetkor zavarba jött az angyal beszédétől – ez az a félelem amely elfogja az embert, amikor megérinti Isten közelsége –, de ez nem attól való félelem, amit Isten kérhet. Mária gondolkodik, megkérdezi, mit jelent ez a köszöntés (v.ö. *Lk. 1,29*). A görög szó, amelyet az evangélium használ erre a gondolkodásra, a „dielogizeto”, felidézi a „dialógus” szó gyökét. Ez pedig azt jelenti, hogy Mária bensőséges dialógust kezd Isten Szavával, amit meghirdettek neki, nem siklik át rajta felületesen, hanem megáll, engedi, hogy behatoljon elméjébe és szívébe, hogy megérthesse azt, amit az Úr akar tőle, az üzenet értelmét.

Mária az isteni tevékenység iránti belső magatartásának másik vonását ugyancsak Szent Lukás evangéliumában találjuk Jézus születésekor, a pásztorok látogatása után. Lukács azt mondja, hogy Mária „mindezeket a dolgokat megőrizte, gondolkodva rajtuk a szívében” (*2,19*). A gondolkodva a görögben *synballon*, amit úgy fordíthatnánk, hogy 'összerakta', 'együtt tartotta' a szívében az összes történt dolgokat. Minden elemet, minden szót, minden történést elhelyezett valami nagy egészben, szemlélte és megőrizte, tudva, hogy minden Isten akaratából ered. Mária nem áll meg az életében történt dolgok felszínes megértésénél, hanem tud mélyre látni, engedi, hogy a történések megszólítsák, feldolgozza, megkülönbözteti őket, és megszerzi azt a megértést, amit csak a hit tud biztosítani. Mária engedelmes hitének mélységes alázata azt is befogadja, amit nem ért Isten tevékenységében, ráhagyva Istenre, hogy ő nyissa meg elméjét és szívét a befogadására. „Boldog aki hitt annak beteljesedésében, amit az Úr mondott neki” (*Lk 1,45*) – kiáltja a rokona, Erzsébet. És Máriát éppen a hite miatt nevezi Boldognak minden nemzedék.

Drága Barátaim! Urunk születése, amelyet hamarosan ünnepelni fogunk, arra hív, hogy a hitnek ugyanebben az engedelmisségében és alázatában éljünk. Isten dicsősége nem egy király diadalmenetében és hatalmában mutatkozott meg, nem egy híres város fényében, pompás palotában tündöklök, hanem egy szűz méhében vett lakást, s egy újszülött

gyengeségében jelent meg. Isten mindenhatósága a mi életünkben is gyakran nagyon csendesen az igazság és a szeretet erejével tevékenykedik. A hit azt mondja nekünk, hogy ennek a Gyermeknek védtelen hatalma végül legyőzi a világ hatalmasságainak zaját.